

Białystok, 24. stycznia 2012 r.

DOS-II.7031.2.2.2012

Pan Maciej Potentas
P.P.U.H. „Czyścioch” Sp. z o.o.

Nawiązując do Państwa woli współpracy w zakresie zagospodarowania odpadów, wyrażonej w *Liście intencyjnym „Inicjatywa proekologiczna dla aglomeracji białostockiej”* z dnia 5 stycznia b.r., wyjaśniam, iż zaawansowanie inwestycyjne projektu pn. *„Zintegrowany system gospodarowania odpadami dla aglomeracji białostockiej”* realizowanego przez Miasto Białystok (4 października 2011r. podpisana umowa o dofinansowanie z Instytucją Wdrażającą (NFOŚiGW) *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, Priorytet II Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, Działanie 2.1. Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych*; ogłoszony przetarg ograniczony na budowę instalacji - luty 2012r. – termin składania ofert w II etapie oraz umowa pożyczki z NFOŚiGW w ramach wkładu własnego) nie pozwala na pochopne podjęcie decyzji w sprawie zawieszenia prac bądź odstąpienia od realizacji ww. projektu.

Mając na uwadze dobro mieszkańców Białegostoku oraz realizację zadań własnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami, jestem zobowiązany do rozważenia każdej propozycji współpracy, analizując jej wady i zalety w kontekście lokalnych uwarunkowań. Zatem w związku z brakiem konkretnych parametrów odnośnie budowanego w Studziankach „Centrum Innowacyjnej Gospodarki Odpadami” (CIGO); brakiem informacji o planowanej wydajności instalacji, kosztach budowy oraz eksploatacji, szacowanej cenie za przyjęcie odpadów, użytej technologii, bilansie masowym dot. produktów pracy instalacji, itp., będących kluczowym zagadnieniem w projektowaniu systemu gospodarowania odpadami na terenie Białegostoku, zwracam się z prośbą o ustosunkowanie się do poruszanych poniżej aspektów.

Na wstępie jednak należy zauważyć, iż zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2010r. Nr 185, poz.1243, z późn. zm.) **status Regionalnej Instalacji do Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) uzyskuje instalacja z chwilą wpisania jej do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami** oraz tzw. uchwały wykonawczej planu. Obecnie Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego jest aktualizowany, natomiast Wykonawcy opracowania podnoszą, że jedynie ZUOK w Hryniewiczach spełnia wymagania stawiane RIPOK w regionie zagospodarowania odpadami obejmującym aglomerację białostocką (Miasto Białystok oraz 9 gmin partnerskich).

Ze względu na podnoszone wcześniej w niniejszym piśmie zdawkowe informacje zawarte w *Liście intencyjnym*, decyzja o ewentualnej możliwości dalszej współpracy uzależniona jest od wyjaśnienia przez Państwo faktów mających odzwierciedlenie w publicznie dostępnych decyzjach administracyjnych związanych z realizowaną w Studziankach inwestycją; uwarunkowań prawno – organizacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami oraz doniesień uzyskanych ze środków masowego przekazu.

1. Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach z dn. 24 czerwca 2009r. (sygn. BGGN.7624-08/09) wydana przez Burmistrza Wasilkowa dla przedmiotowej inwestycji zawiera informację, iż zadaniem projektowanego zakładu ma być „...*przetworzenie zewnętrznej warstwy masy odpadów komunalnych na składowisku na bezorganiczną frakcję mineralną oraz lekką frakcję palną przeznaczoną do spalania w kotłowniach energetycznych oraz wysegregowanie frakcji biodegradowalnych przeznaczonych do kompostowania. ... Zastosowana technologia polega na odkrywaniu fragmentów istniejącego składowiska i wydobywaniu odpadów nadających się do przetworzenia. Z odpadu pochodzącego z wierzchnich części składowiska zmieszanych z bieżącym strumieniem odpadów komunalnych dowożonych na miejsce instalacji z terenu gmin (w celu zwiększenia proporcji ilości frakcji mineralnej i innych do ilości odpadu podjętego ze składowiska) w trakcie przetwarzania na linii technologicznej będzie wysegregowana frakcja mineralna, która następnie będzie transportowana na składowisko w celu jego rekultywacji.*” Jak wynika z przedstawionego opisu, głównym celem instalacji do przetwarzania odpadów w Studziankach jest, według decyzji środowiskowej, zagospodarowanie odpadów zdeponowanych na pobliskim składowisku odpadów komunalnych, czyli tzw. **czynna rekultywacja składowiska**. Projektowana roczna zdolność przerobowa instalacji sortowania odpadów objętej decyzją środowiskową wynosi **60.000 ton odpadów wydobywanych ze składowiska łącznie z odpadami świeżymi**. Ponadto decyzja nr RŚ.II.76440-125/10 z dnia 7 października 2010r. wydana przez Starostwo Powiatowe w Białymstoku uprawnia P.P.U.H. „Czyścioch” Sp. z o.o. do prowadzenie procesu odzysku niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (kod 20 03 01) w ilości do 60.000 ton w ciągu roku w instalacji CIGO.

Mając powyższe na uwadze oczekuję odpowiedzi w jaki sposób instalacja o wydajności 60.000 Mg odpadów, której głównym zastosowaniem jest tzw. czynna rekultywacja składowisk może być instalacją wystarczającą do rozwiązania problemu zagospodarowania odpadów komunalnych wytwarzanych przez niemal 400 tys. mieszkańców aglomeracji białostockiej. Należy tutaj zwrócić uwagę, iż Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego przewiduje, iż na terenie ZZO Hryniewicze (Miasto Białystok i 9 okolicznych gmin) powstawać będzie od 147,6 tys. Mg/rok w 2012 r. do 156,8 tys. Mg/rok w 2020 r. odpadów komunalnych. W dokumentacji związanej z realizowanym projektem pn. „*Zintegrowany system gospodarki odpadami dla aglomeracji białostockiej*” masę zmieszanych odpadów komunalnych, których nie uda się zebrać selektywnie i należy je zagospodarować innymi metodami, szacuje się na ok. **120 tys. ton rocznie**.

2. Podstawowym produktem finalnym funkcjonującego CIGO w Studziankach będzie tzw. paliwo alternatywne z odpadów (RDF) i/lub wysokoenergetyczna frakcja odpadowa, które to jednak „odpady” muszą zostać zagospodarowane zgodnie z przepisami ustawy odpadach w instalacjach tzw. współspalania odpadów, np. cementowniach. Ustanowione dziś wysokie parametry paliw alternatywnych, m.in. odpowiednia wartość opałowa, zawartość chloru (PCV), rtęci oraz dodatkowo wymagania stawiane instalacjom do współspalania odpadów, m.in. utrzymanie temp. powyżej 1100 °C, jak i zachowanie standardów emisyjnych, określonych rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 kwietnia 2011r. w *sprawie standardów emisyjnych z instalacji* (Dz. U. z 2011 Nr 95, poz. 558) powoduje, iż funkcjonowanie tego typu zakładów jest obarczone określonym ryzykiem, jak również może być przyczyną zwiększonych kosztów produkcji paliwa alternatywnego.

Miasto Białystok w trakcie analizy możliwych wariantów docelowego systemu gospodarki odpadami brało pod uwagę realizację wariantu, w którym jednym z elementów byłaby instalacja do formowania paliwa alternatywnego z odpadów. Podstawową przesłanką, która zadecydowała o odrzuceniu tego wariantu, było duże **ryzyko** oparcia systemu na produkcji z odpadów paliwa alternatywnego wynikające przede wszystkim z niewielkiej ilości funkcjonujących instalacji w Polsce, które mogą je wykorzystywać. W związku z obserwowanym w Polsce wzrostem podaży paliw alternatywnych, należy liczyć się z rosnącą konkurencją wśród ich producentów oraz ewentualnymi trudnościami ze zbytem. W skrajnym przypadku Miasto Białystok mogłoby zostać postawione przed poważnym problemem, w jaki sposób zagospodarować duże ilości odpadów powstających na jego terenie, gdyż zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 7 września 2005 r. w *sprawie kryteriów i procedur dopuszczenia odpadów do składowania na składowiskach danego typu* (Dz. U. Nr 186, poz. 1553 z późn.zm.), od 1 stycznia 2013 r. nie można będzie składować odpadów, których ciepło spalania przekroczy 6 MJ/kg, co w przypadku zarówno odpadów zmieszanych jak i wyprodukowanego z nich paliwa z pewnością będzie miało miejsce. Z wykonanej analizy wielokryterialnej, przytoczonej wcześniej, wynika, iż realizacja instalacji do formowania paliwa alternatywnego z odpadów powinna być nieoderwalnie związana z zapewnieniem budowy instalacji do termicznej obróbki wyprodukowanego paliwa. Dlatego też, władze Olsztyna, mimo, że koncentrują się w tej chwili na budowie instalacji do produkcji paliwa alternatywnego, planują, w nowej perspektywie finansowej, budowę zakładu termicznego przekształcania odpadów wykorzystującego wyprodukowane paliwo.

Wobec powyższego zwracam się o wyjaśnienie czy P.P.U.H. „Czyścioch” Spółka z o. o. podejmując współpracę na okres wnioskowanych 30 lat z Miastem Białystok, wykonującym ustawowy obowiązek realizowania potrzeb mieszkańców w zakresie zagospodarowania odpadów, zagwarantuje uzyskanie efektu ekologicznego, niezależnie od koniunktury gospodarczej oraz czy posiada długoterminowe zabezpieczenia organizacyjne, które pozwolą na zapewnienie zbytu produkowanych paliw/frakcji energetycznych (wciąż jednak odpadów z grupy 19). Stwierdzić należy, że proponowane w wariantcie I współpracy, zabezpieczenie interesów Miasta Białystok (w przypadku rezygnacji z budowy instalacji termicznego przekształcania odpadów) w postaci pierwokupu CIGO w Studziankach w żaden sposób nie

minimalizuje wspomnianego wyżej ryzyka i nie zapewnia zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych.

3. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jednolity: Dz. U. z 2005r. Nr 236, poz.2008) gminy zobowiązane są do uzyskania określonych poziomów recyklingu odpadów surowcowych w terminie do 31 grudnia 2020 r. W przypadku niewywiązania się z nałożonych obowiązków, gminom grożą kary pieniężne. Wymienione w ustawie poziomy recyklingu prawdopodobnie nie będą łatwe do osiągnięcia bez podjęcia dodatkowych działań i inwestycji. W realizowanym projekcie pn. „*Zintegrowany system....*” współfinansowanym przez Unię Europejską, jednym z zadań przewidzianych do realizacji jest modernizacja istniejącej sortowni odpadów zmieszanych celem dostosowania jej do przyjmowania zebranych odpadów surowcowych, które będą wymagały doczyszczczenia przed przekazaniem ich do recyklingu. W koncepcji współpracy przedstawionej przez P.P.U.H. „Czyścioch” Spółka z o. o. nie przewidziano instalacji, w wyniku działalności której odpady surowcowe w odpowiedniej ilości będą przekazane do recyklingu i/lub ponownego użycia.

Jednocześnie po zapoznaniu się z fragmentem artykułu z Gazety Wyborczej „Alternatywa dla białostockiej spalarni?” (z dnia 11 stycznia 2012r.) dotyczącego opisu Zakładu w Studziankach – *„Użyta w nim technologia jest bardzo elastyczna i pozwala na przetwarzanie odpadów zgodnie z aktualnymi potrzebami rynku - mówi Maciej Potentas, prezes zarządu spółki. - Jeśli ceny surowców wtórnych będą wysokie, możemy koncentrować się na ich odzyskiwaniu. Jeśli w danym momencie nie będzie się to opłacać, praktycznie od ręki jesteśmy w stanie przestawić się na produkcję RDFu - paliwa alternatywnego produkowanego z rozdrobnionych odpadów”* istnieje obawa, że przedsiębiorca P.P.U.H. „Czyścioch” Spółka z o. o. będzie wspierał Miasto Białystok w osiąganiu wymaganych poziomów recyklingu jedynie w przypadku, gdy ceny za surowce wtórne będą opłacalne w stosunku do RDF – u. Oparcie zatem systemu gospodarowania odpadami komunalnymi dla aglomeracji białostockiej na instalacji CIGO w Studziankach w kwestii zorganizowania systemu zbierania i recyklingu odpadów surowcowych zgodnie z przepisami prawa wymaga wyjaśnienia z uwagi na niesione ryzyko w uzyskaniu zamierzonych efektów ekologicznych, wypartych czynnikami ekonomicznymi.

4. Proponowane w *Liście intencyjnym* warianty współpracy uniemożliwiają kontrolę Miasta Białystok nad strumieniem odpadów komunalnych powstających na jego terenie. Wszystkie natomiast zakładają brak równości stron, także w zakresie podejmowania decyzji, z wyraźną przewagą podmiotu prywatnego, co zapewniłoby P.P.U.H. „Czyścioch” Sp. z o. o. dominującą pozycję w regionie zagospodarowania odpadów. W tych warunkach niezwykle trudno byłoby Miastu Białystok i gminom wchodzącym w skład regionu zagospodarowania odpadów utrzymać wpływ na wysokość opłat za przyjęcie odpadów przez CIGO w Studziankach. To rodzi niebezpieczeństwo niekontrolowanego wzrostu opłat za przyjęcie odpadów ze szkodą dla mieszkańców aglomeracji. W przypadku ZUOK w Hryniewiczach,

aktualnie cennik opłat za przyjęcie odpadów komunalnych przyjmowany jest uchwałą Rady Miejskiej Białegostoku, a więc społeczeństwo przez swoich przedstawicieli sprawuje kontrolę nad jedną z kluczowych w systemie gospodarki odpadami opłat.

Przykład współpracy, jaka została podjęta między Miastem Sokółką a przedsiębiorstwem „Nowa Ekologia” Spółka z o. o., które, jak wynika z doniesień prasowych dot. tego tematu, nie zrealizowało swoich zobowiązań wynikających z umowy i sprzedało udziały innej firmie, świadczy, że tego typu porozumienia z punktu widzenia jednostek samorządu terytorialnego nadal obarczone są dużym ryzykiem i mimo odpowiednich zapisów w umowie, ich egzekucja może okazać się niezwykle problematyczna.

Spółka „LECH” jest w 100% własnością Miasta Białystok, powołano ją w celu realizacji zadań własnych gminy, w tym przede wszystkim w zakresie zagospodarowania odpadów. Trwałość jej funkcjonowania zapewniają Rada Miejska Białegostoku oraz Prezydent, który w imieniu białostoczan sprawuje kontrolę nad Spółką. Komunalny charakter Spółki „LECH”, niezależnie od koniunktury gospodarczej, zapewni realizację swoich zadań, gwarantując mieszkańcom aglomeracji bezpieczne zagospodarowanie odpadów. Prywatny podmiot, z natury dążący do maksymalizacji zysku, w przypadku ponoszenia strat, może zakończyć działalność.

W poszczególnych wariantach współpracy przyjęto, że większość udziałów pozostanie w posiadaniu podmiotu prywatnego bez wyjaśnienia, na jakiej podstawie dokonano takiego założenia. Z uwagi na publiczny charakter usług współpraca na wyżej określonych zasadach nie może być zaakceptowana.

5. Wyjaśnienia również wymagają doniesienia prasowe w sprawie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Jak informuje lokalny dodatek „Gazety Wyborczej” w artykule z dnia 11 stycznia 2012 r. ww. decyzja środowiskowa została zaskarżona przez jedno z działających w Studziankach stowarzyszeń do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które z kolei przekazało sprawę do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Stowarzyszenie zwraca uwagę na fakt, iż burmistrz Wasilkowa *„nie przeprowadził konsultacji społecznych, a sama decyzja jest wyjątkowo lakoniczna, nie rozstrzygając, jak inwestycja i jej użytkowanie wpłynie na pobliską, zasilającą Białystok w wodę pitną rzekę Supraśl z jednej strony, a chronioną w ramach sieci Natura 2000 Puszcę Knyszyńską”*. Ewentualne uchylenie ww. decyzji stawia pod znakiem zapytania deklarowaną w *Liście intencyjnym* gotowość uruchomienia CIGO w Studziankach w połowie 2012 r., jak i wpisanie przedmiotowej instalacji jako Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych w przygotowywanej aktualizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego (przyjmując oczywiście założenie, że CIGO spełni wymagania RIPOK-u). CIGO w Studziankach będzie mogło starać się jedynie o status instalacji zastępczej.

Ponadto powinna zostać przez Państwo zweryfikowana, przytoczona w *Liście intencyjnym* informacja, iż „Ogromną zaletą CIGO w Studziankach, jest lokalizacja, która w żadnej mierze nie stanowi uciążliwości dla ludzi czy środowiska przyrodniczego” z faktem powiadomienia przez okolicznych mieszkańców dziennikarzy o zauważonym, bezprawnym procederze zasypywania śmieci na terenie prowadzenia inwestycji w Studziankach. W wyniku podjętych działań kontrolnych przez Podlaski Wojewódzki Inspektorat Ochrony

Środowiska w Białymstoku, sprawa została skierowana do Prokuratury Rejonowej w Białymstoku (informacja o sprawie dostępna pod adresem: <http://www.radio.bialystok.pl/wiadomosci/region/id/70449> oraz <http://www.tvn24.pl/12690,1727654,0,1,smieci-w-dolach-wypierniczyli--bo-sie-przesiac-nie-chcialo,wiadomosc.html>).

Podsumowując, należy zwrócić uwagę, że realizowany przez Miasto Białystok projekt „Zintegrowany system ...” zapewnia kompleksowość systemu gospodarowania odpadami komunalnymi oraz jego dużą niezależność od zmiennej koniunktury na rynku odpadowym. Instalacja termicznego przekształcania odpadów, będąca wiodącym elementem projektowanego systemu, odzyskiwać będzie energię zawartą w odpadach oraz minimalizować masę odpadów biodegradowalnych trafiających na składowisko. Instalacje projektowane na terenie ZUOK w Hryniewiczach pozwolą na bezpieczne zagospodarowanie, doczyszczanie lub magazynowanie odpadów, zgodnie z wymogami prawa i współczesnymi standardami. Elementy projektowanego systemu są ze sobą kompatybilne pod względem zastosowanej technologii i wydajności.

Zawieszenie bądź przekreślenie dotychczasowych przedsięwzięć na rzecz podjęcia współpracy z P.P.U.H. „Czyscioch” Spółka z o. o., nie może być rozważane na postawie lakonicznego *Listu intencyjnego* oraz bez rzetelnych wyjaśnień ze strony oferenta, jak i gruntownej analizy proponowanych rozwiązań. Przekazanie kontroli nad strumieniem odpadów powstających na terenie aglomeracji białostockiej prywatnemu podmiotowi bez żadnej gwarancji, że będzie on w stanie, w dłuższej perspektywie czasowej, realizować zadeklarowane zobowiązania zgodnie z obowiązującymi przepisami i wynikającymi z nich normami, byłoby postępowaniem lekkomyślnym, z pewnością niezajdującym akceptacji wśród mieszkańców.

PREZYDENT MIASTA

dr hab. Tadeusz Truskolaski